

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Eode[m] die hora. z. continuauit Caro: serie[m] disputatio[n]is.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

¶ Undecimo. Cū respondit auctoritati quousq; trascris 22. obiecti Hiero:
qui dicit. qd conscia delicti timer deū. auctoritas est pro nobis qd conscia delicti
presuppone ipsam delictū. alioquin falsa est conscia. Videat aut d. d. 2. Iuda
ces electi August: interphantē hunc versiculū sup oratione serui tui. et facilem
habebunt intelligentiam.

¶ Porro non possum non admirari astutiā d. d. qui hic transilijt scopum nes
gorū. Ego quidē causam et discernē exegi cū oratio sit tam felix 2 sanctū bonū
a Cūbito egregie cōmendatū. et nihilomin⁹ deus trascat orationi iustoz. cur
delicta negem⁹ in similibus opibus. sed vt d. d. intelligat me sequi auctoritatē
Ecclesie adduco Ecclesie preculam vbi dicit. de nostra iusticia non confidim⁹.
ergo illa diffidētia nascitur ex malo. ex vitio. verba sunt Ecclesie. vt qui nostre
iusticie fidutiā non habemus. de sunt alia.

Eodē die hora. 2. continuauit Caro: serie disputatiōis.

¶ Nam secundū Augu: contra iulian: 1. 4. c. 3. qd bonū est. bono displicere nō
potest. idcirco si opa alicuius sancti pio: sus carent peccato. recte potest de eis
bñ fiducia. sed quod hoc sit falsum patet p alias pces ecclesie. vbi dicit deus
qui conspicis quia ex nulla nra accōe pfidim⁹. et alibi quia indesinenter pecca
mus. ergo sancte ecclesie membra semp peccāt qñ bñ faciūt. alioqui falsū esset
quod dicit indesinenter peccamus. Et hoc qd etiā nulla nra accōe pfidimus.
Hoc est qd esaias. c. 64. dicit. Et qñ pannus menstruate vntuerse iusticie nre.
vbi textus clarus est qd omnes iusticie nre. hoc est oia opa iusticie nre sunt sicut
pann⁹ menstruate mulieris. ergo habent similitudinē. et notant dicit. vntuerse
nostrā iustice nullam iusticiā excludit. qd pulchre exponit cassianus de velle
bonū et agere malū. hoc est qd Job dicit. lor⁹ si fuero quassatus nituis. et sul
serint velut mundissime manus mee. tamen sordib⁹ intingis me. Job. 9. Aug:
legit tñ sordib⁹ intinxisti me. q. d. qd omnia opa sunt intincta sordib⁹ sed quid aliō
eo loci intelligere audem⁹ per sordes nisi delicta. ppter ea recte dicit idem Job
eodē c. 9. Si iustificare me voluero. os meū me pdemnabit. Si innocentem
ostendero. piauū me com. pbabit. Ecce Job sanctus. iustus. 2 patiens qui sue
sanctitatis testimoniu a deo habuit. dicit. Si me iustificauero pdemnabit me
os meum. vnde dicit paulo infer⁹. Verebar omnia opa mea. sciens qd non par s
ceres delinquerē. Quid habet timere iustus in bonis opibus si nulla pctā in eis
sunt. ppter ea Paul: ad Gala: 5. dicit Caro cōcupiscit aduersus spm. spiritus
aut aduersus carnē. hęc enī sibi inuicē aduersant. August. in lib: byponosticon
dicit. Iuge bellū est et primū inter carnem 2 spiritū. pnt sapiens dicit. Jugū
grauē super omnes filios ade a die exitus eorum vsq; ad diem reditus in mrem
oim. Clariss: est textus qd semp spūs contra carnem pugnat et quicumq; spūs
bonum opatur. tunc caro reluctat intm qd inter istam luctam necesse est intri
marī spiritū et ptere maculam. vt habet August: contra iulian: lib. 3. c. 6. et de
verbis Apłi sermone. 3. a. c. d. et sermo: 10. Ergo qñ iustus bona opa facere
conatur. non potest implere qd debet et qd vult. qd expresse dicit apłus. vt nō
quecūq; vultis illa faciat. q non faciendo qd debent et quod volunt peccāt.
Ego rogo dños iudices qd scdm allegata nostra iudicēt diligenter intentiōes
auctorū citatorū inspicer dignentur.

Eckius.

¶ Replicādo clariss: doctor: defensauit regulā suam vlem que est bñ Ambro:
sicut eam agnouit et dudū nouit. sed eam bene applicatā volebat extendere ad
vniuersalitatē operū. quā extensionē nullo sancto doctore pbatam in operib⁹
non admitto. qñ affirmatiōes circa opera sunt coartate. negatiōes vero
sunt ampliores. alioquin precepta affirmatiua obligarent. p semper qd esset
pro pigra rusticitis libenter sabbata sanctificātes. Excusauit se qd bonū esset se
venisse meditatū 2 instructū. non hoc im. pbauit esse vlti prudentis. sed bonus
atq; etiam accipit consiliū in arena.

D 14

¶ De Augustino remisit se ad iudices. sed nullum potuit vñ Augustini. q̄re
de hoc q̄q̄ transeo. Hieronymus p̄ me verissime allegatū remittit ad iudices
qui ita verissime reperent.

¶ Demū cum duos locos secundū corticē repugnātes ex David adduxissem,
ostensurus q̄d grammaticus sensus non sufficiat ad intelligentiā scripture. trās
seo de loco. extendit fimbrias clariss. d. declarando ad longū imp̄tinens. quā
lis fuit iusticia David. p̄pter quā petierit ingredi iudiciū cū dño. sed iudicando
seip̄m ⁊ sua peccata. Sicut allegavit de iusticia Job. de iusticia David ⁊ pec
catū meū p̄ra me est semp. Et id. veritas oratur de terra. dico qūis ista decla
ratio in se sit vera. et hoc oēs scholastici docer. et predicatores a quadrages
annis docuerunt. hominem peccatōre exercendo in se iusticia p̄ penitentia q̄d t̄c
deus remittat peccata. Jō vno ore scholastici et p̄dicatores concluderūt. p̄nas
esse p̄tem iusticie vindicative.

¶ Secundo dico quod etiam ista sua declaratione habetur plus contrarium
conclusionis sue. quia admittit David iudicando seip̄m. ⁊ sic de alijs homin
ibus se iudicantibus esse iustū et ita nō peccat in illo bono ope. q̄ alias rōne
peccati concurrentis in illo iudicio adhuc non auderet petere. vt deus ingre
deretur iudicium.

¶ Tertio q̄ arbitrat̄ur facere inducta pro eo. cum t̄t̄ tota declaratione. vbi in
vno loco David petit iudicari secundū iusticiā. adhuc t̄t̄ tremēs coram r̄gida
iusticia Dixit in conspectu tuo nō iustificabit̄ oīs viuens. hic vniuersalit̄e res
gule sue extendat. sed nolo immorari.

¶ Deinde cum dixissem de duplici iusticia. quā ego etiā sacra scriptura p̄bauit
q̄ scholasticos nō vult admittere. remisit ad August. de perfecti iusticie adduxit
August. aperitissime in. 9. Cōfess. vbi loquit̄ de iusticia ⁊ misericordia. et omnio
clariss. d. d. non suffragat̄ Augustinus ibidē. bene fatetur Augustinus Deum
nō exquirere delicta n̄ra vehementer. sed nec l̄ra sonat quod in bono ope nisi
peccent. qūis ingenue fateor. sepe iustū in bono ope. ⁊ merito aliquid peccare
ventaliter. Et in celebrante deuote vñ p̄dicante. aut elemosynā dante. aut for
titer disputante sicut facit clariss. d. d. exoratur quedā mentis elatio. de genere
peccati ventalis. Et ita p̄ticulariter nunq̄ p̄tradit̄ d. doctori. Ita etiā restatur
b. Gregori: moralium opa bona nostra tenuissimi cōragij inquinatiōe maculari
et Suidel: Parisiēsi: magnus ille ep̄s et inceptor: sicut restat̄ ebronica frat̄
eremitarū mendicantiū. credit cymices et muscas egyptias immergere in vi
gentū oratiōis. ⁊ sacrificiū cōtribulati cordis.

¶ Porro. dicit clariss. doctor: me digressum a peccato boni opis ad hoc quō
bona opa debeant coronari. dico salua sua reuerētia. non fuisse hoc p̄positum
meū sed cum de iusticia fecisset mentionē. ostendit ex sacra script̄: duplicem esse
iusticiā. ⁊ sc̄d̄m p̄iā iusticiā fit retributio meritoū. Quare caput. 16. de gratia ⁊
lib: arb: Augustini est imp̄tinens. P̄terea. q̄ dicit me nō meminisse in legēda
martyrū q̄d in martyrio etiā clamauerint oīs hō mēdax. opponit mihi Augu:
qui non est martyr. sed confessor: qui dicit̄ martyres dicere dico ego plus. omne
hominē debere agnoscere p̄phetica veritatē. q̄ oīs homo mēdax. q̄d si p̄phet
te credere noluerit aliquid cū suo p̄culo experietur. In psal: 79. dicit me fortiter
transiisse robur sue inductiōis. q̄ deus fuerit tratus super oratione. que ita a
Ch̄ro cōmendatur. ergo a fortiori sup̄ alijs op̄ib: bonis. fuit sp̄ale de oratiōe
illa. p̄ saluatore mittendo. nec est verū deū in se trahere. q̄ ab illis passionib: est
immunis. sed q̄ habet se p̄ modū trahentis ⁊ hoc fuit sp̄ale rōe dilatatiōis. Deū
cū dixissem nullū ecclesiasticū vñ scholasticū dedisse hūc sensum: q̄d in oī bono ope
iustū peccauerint. nisi scholasticos vitent̄: Dico q̄ indignatus. d. d. in p̄na

adlect. que q: sunt ptra publicū saluū cōductū. refero ad dños et tam me ex
pimo me fcaffe per illos scholas wittenbergi. doctorem Andream Bodenstein
de Caroloftadio. et patrem Martinū Luthero. Porro qđ de lege mem bro:ū
iudicat et auxiliū apli implozant. dico. Omnia p aplm adducta me libentiss
sime credere. et ppter bñtate omitto. q̄ varie illud caput sit expostum per
Dugē Hiero: Augul: Ambro: Damascenū et sanctū Paulinū. tñ in pñtia
accipio posteriozem sententiā Augustini. qui ait qñ fuit in sententiā Paulini. 2
tñ dico concupiscentiā. illam legem mem bro:ū. q̄ntis fuerit peccatū añ bap
tismū. tñ post baptismū non est peccatum. Ut b. August: libro primo de nup
tīs 2 concupiscentia et maxime secundū August: lib: 6. ptra. Julianū. c. 5. In
somnia dico concupiscentiā infirmitatē illā et malā valerudinē. legē mēbro:ū legē
carnis. non esse peccatū nec mortale nec veniale. et post baptismū non origi
nale. q̄ si etiā sicut glossa Interleuca: in loco allegato facit exponendo peccatū
pro quacumq; concupiscentia. hoc est sicut August: exponit lib. 6. contra Ju
lia: c. 5. q: fit a peccato. et est pena peccati. qui adducit. vnusquisq; tentatur a
cōcupiscentia sua. abstractus et illectus. deinde concupiscit: cum cōceperit partē
peccati. p:ofecto in his verbis partus a partente discernitur. partens enim
est cōcupiscentia. partus peccatum. Sed cōcupiscentia non parit nisi conce
perit. nec concepit nisi uixerit. hoc est ad malum perpetrandū voluntatis ob
stinerit consensum. et per hoc volo esse responsū hīs que adduxit de lucta
que est inter carnem et spiritū. quam omnia experimur. sed pposito non puenit.
¶ Deinde adduxit Job c. 9. non audentem se iustificare. dico Job loqui scđm
illam rigidam iustitiam. 2 sicut sapientem. q: nemo scit an amore vel odio lig
nus sit. sicut Paulus qui nihil sibi erat conscius et tamen dicit q: in hoc non
erat iustificatus. vnde bene faciunt iusti q: venientur omnia opera. Sicut Job
et sicut b. Grego: ait parum mentū est agnoscere culpam. vbi non est. sed acc
cipiat hunc moiselium qđ Job. 27. inquit neq; enim reprehendit me cor me s
nim. in omni vita mea. quomodo hic se iustificauit? Deinde timebam ne auc
toritatē Esate obmisisset vniuersas iustitias nostras esse sicut sedentis vel ve
allus textus habet sicut mensurate possem et dare solutionē Hiero: qui max
mus bñsse interpres. dicit Propbetā loqui de cōparatione iustitie legis et iustis
tie Euangelice. tamen do p̄munem. q: verum est cōparando iustitiam nostrā
ad iustitiam diuinam est iniustitia. q: imperfecta manca et mutila. Sicut cō
parando lumen creatum ad lumen diuinum est tenebrē. 2 q: hoc sit verum pa
ret Lucē. 18. nemo bonus nisi vnus deus. assumit b. August: de perfect: iustis
Concordat Chyso: et alij. Omnia enim comparata creatur nec bona sunt. cui
comparata nec sunt. Ergo qđ in vno loco de bonitate. ita alio loco de iustitia
dictum accipio. Postremo et ijs pcludamus. cū pculas Ecclesie mihi obijcit
q: fideliā in opibus nostris non habeamus. et in alia collecta. q: ex nulla nos
tra actione p̄ficiamus. Dico cum lectonib: meis hodiernis. q: per ista verba
non aufertur spes. sed p̄sumptio tollitur. q: omnia facientes agnoscere debes
mus q: sumus serui inuitiles. ita indefinenter ecclesia agnoscit suos filios pecc
care. quare pro his rogar. sed ex nullis collectis vel alijs scripturis probatur
iustum semper in quolibet opere bono. etiam sanctū Laurentium in craticu
la. peccare. ceterum si quid impremeditatum aut lapsu lingue aut ignorantia
tia. aut humane fragilitate temeritate fuisset per me dictum vel factum. pes
to ab illis: p̄ncipibus p̄stant: et clarissimis vris. patribus venerandis
et obseruandis. dominis nobilibus. scholasticis. vt in his mihi ventam donec
et eos ipsos iudices precor. vt nihil suscipiant sinistro aīo a me factatum.
paratus doceri et emendari. si alicubi verum sensum et intelligentiam scrip
turay non fuisset assequutus. Soli deo gloria Amen.

Caroloftadius:

¶ **Primo** mihi placet preſtatio egre: d. d. nam et ego preſto: et peto. **Tu** ante ſpes breue ſit et ad ſingula riſa nequeſ opponere. Vnde et ea tangā que egre: d. d. amicum meū in meā ſententiā traſſe videntur. Videlicet reſponſio data ad **Etiam** omnes iuſticie nre et. **Ubi** egre: d. d. reſpondendo dixit quod omnes iuſticie noſtre compate ad iuſticiā diuinam ſunt tenebre et iniuſticia hoc mihi placet. et conſequitur ex eo quod iuſtus faciendo iuſticiam ſemper facit iuſtus ſticiam. Si ſua iuſticia fuerit collata ad diuinam iuſticiā laus deo. **Tereti** cū dicit quod ſcib: eccleſie non aufertur ſpes a bonis opib: ſed preſumptio. facile eſt ſententię accederem. ſi eccleſia ita diceret. qui de bonis operib: nō habem: preſumptionē. ſed cum dicat non habemus ſidutiā. videtur ſublata etiā ſpes. **¶** **Postremo** Rogo d. d. dicat mihi ſi Paul: fuerit baptizatus vel ne. qñ ep: ſas ad Ro: ſcripſit ſi fuit baptizatus tūc male appellat concupiſcentiā peccati p: baptiſimū. cum dicit. **Nunc** ante iam non ego opor: illud. ſed quod habis fat in me peccatū. teſtimoniū eſt aplicū quod apoſtolus p: baptiſimū concupiſcentiam in carne ſua vocat peccatū. ergo nemo reſpondendū ſi modum loquendi aplicū vel fuerit aſſequutus vel ſimilitatus. contra alia ppter volum: ſtatem dñorū mihi non licet opponere. **Dixit.**

¶ **Ecclis**
us ſi ſi

Ecclis.

¶ **Dimiſſis** duob: q: hoc ſemper fuit indubitatū apud ſcholauſticos. qd petit ex me ſcre de Paulo dico vienib: tris. **Primo.** quod origenes Hiero: et Iſido rus lib: 2. de ſūmo bono volunt apl: m loqui de conſuetudine peccandi. quam habuit ſub lege. illa impellebat eū ad malū. **Secundo.** quod origenes reputat p: habile et ſanctus Paulinus ad Seuerū reſtatut apoſtolum non loquentū p: ſe ſed in pſona infirmorū. que aliqñ fuit ſententiā b. Auguſti. **¶** **Tercio** dico. **Est** quod p peccatū hic intelligat concupiſcentia. ſi peccatum ibi accipit p pena peccati. **¶** **U**t ex Auguſtino lib: 6. cōtra Iulianū. c. 5. expſſe liquet et in ſuperiorib: diximus. peccatū aliqñ accipit p pena peccati. vt qñ pro mortuis oramus vt a peccatis ſoluātur ſicut docte tradit Johānes picus cos mes mtrandulan: conſuſione h: apologete. **¶** **E**rgo concupiſcentia p: baptiſimū peccatū dicitur. ſicut ſcriptura alie: dicitur eius eſſe manus. **¶** **Q**uare ſi cupiſ ſcentiā dicitis peccatum ad modum tam declaratū facile aſſentio ſi autē pctū pro culpa et reatu ſumtis manib: et pedib: diſſentio. **¶** **T**amē hoc addo. p: carolo lario. **¶** **N**on ſemper licere vt modū loquendi etiā ſanctorū p: m teneamus: qñ eū vulgariffimū ſit **María** fuiſſe appellatā m: m: chriſti tñ conciliū decerent: p: tēpere vt nō **Chriſtorokos**. ſed **theotocos** diceret **I**lla cū ſuperiorib: ſubijcto maſoribus meis paratus emendari.

ΧΡΙΣΤΟ
ΚΟΣ
ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Caroloftadius dixit
Et ego ſubijcio.

¶ **Finita eſt diſputatio. M. D. xix.**
xv. Julij que erat dies veneris horam circiter ſecundam qua finſta magiſter **Jo: Langius** **Lembergen.** gratias egit oratione cōmendatōria. **¶** **C**oncluſum eſt cum cantico **Te deū** laudamus.